

Mededelingenblad

inrijhek
Groenewoude

Stichting Oud Woudenberg

Redactie: G.D. Marringa (coördinator)
W. Berentsen
P.R. Haring
A.F.M. Reichgelt
H. Schouten
Th. van Straalen

Redactie-adres:
Tromplaan 15, 3931 AG Woudenberg, tel. (033) - 2862328.

De Stichting Oud Woudenberg, opgericht 15 december 1955,
stelt zich ten doel:

1. Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard betrekking hebbende op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.
 2. Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente Woudenberg.
 3. Het naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in het verleden en heden.
-

Secretariaat: P.D. de Kruif, Pr. Hendrikstraat 16,
3931 BA Woudenberg.
tel.: (033) - 2862675.

Donatie minimaal f 15,00 per jaar.
Aanmelding als donateur graag bij de secretaris van de stichting.
Postgironummer 2057783.
Rekeningnummer Rabobank Woudenberg 3724.34.401.

De Oudheidkamer aan de Schans nr. 20 is geopend op iedere tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.30 uur.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande toestemming van de uitgeefster.

ISSN: 0927 - 9792

INHOUD

Donateursavond	pag. 797
Historische kleding	pag. 798
Balans per 31 december 1996	pag. 799
Exploitatie-rekening over het jaar 1996	pag. 800
Uit Woudenberg's verleden nr. 3	pag. 801
Jaarverslag 1996	pag. 805
Nieuwe donateurs	pag. 808

DONATEURSAVOND

Het is weer bijna zover, onze donateursavond staat voor de deur.

Op donderdagavond 6 november a.s. is deze gepland in de grote zaal van Hotel Schimmel. Het onderwerp van de dia's die zullen worden vertoond is 'Gebouwen en invalswegen van Woudenberg'. U zult een goede indruk kunnen krijgen hoe je vroeger Woudenberg binnen kwam en welke gebouwen er stonden. Boeiend als altijd, en ook een goede gelegenheid om elkaar weer eens te ontmoeten rond de historie van ons dorp. Graag begroeten we u allen op bovenvermelde avond in Hotel Schimmel. De avond begint om 20.00 uur en daaraan vooraf staat de koffie klaar!

P.D. de Kruiif

HISTORISCHE KLEDING

Wij vragen uw aandacht voor het volgende:

Ter gelegenheid van Open Monumentendag op 13 september j.l. verzorgde Oud Woudenberg een tentoonstelling in gebouw Eben Heäzer. Indien u deze tentoonstelling heeft bezocht - en dat waren er zeer velen - dan is u ongetwijfeld opgevallen de vitrine met oude mutsen en kleding zoals die vroeger in Woudenberg en omgeving werd gedragen.

Wanneer u nog in het bezit bent van historische kleding, waaronder ook allerlei, zoals dat vroeger werd genoemd, kleine snuisterijen als beursjes, reukflesjes, spelden, enz., en u weet eigenlijk niet wat u daar mee moet doen, dan zou u kunnen besluiten deze artikelen overdragen aan Oud Woudenberg. Al deze artikelen zijn zeer waardevol voor onze collectie in de Oudheidkamer en u bent er van verzekerd dat het wordt bewaard voor het nageslacht.

Wij houden ons ten zeerste aanbevolen voor dergelijke artikelen en zullen deze met plezier in ontvangst nemen en met zorg behandelen.

J.H. Blokhuis

BALANS PER 31 DECEMBER 1996

Activa:

Rabobank:
 - spaarrekening
 - rekening crt.
 Postbank
 Waarborgsom PTT
 Debiteuren

f 31.330,08
 " 170,13
 " 2.016,04
 " 250,--
 " 915,47

Totaal

f 34.681,72

Passiva:

Kas
 Stichtingskapitaal
 Crediteuren
Reserves
 Excursies
 Uitgave speciale Klapperman
 "Woudenbergs Carillon"
 Aankoop historische
 voorwerpen
 Inrichting huisvesting
 en aanschaf apparatuur
 Historische uitgaven afd.
 Publiciteit

f 16,40
 " 50,--
 " 1.399,25
 " 518,21
 " 1.513,77
 " 10.397,54
 " 10.338,97
 " 10.447,58

Totaal

f 34.681,72

EXPLOITATIE-REKENING OVER HET JAAR 1996

800

Baten:		Lasten:	
Donaties	f 12.206,50	Kosten donateursavonden	f 1.230,75
Bijdrage aan excursie door donateurs	" 4.568,50	Kosten excursie	" 4.731,57
Verkoop Publicaties Klapperman-Ringbanden	" 1.646,75	Publicaties-Mededeelingenbladen	" 5.713,24
Project Woudenberg	" 955,--	drukkosten-typewerk-porto	" 554,99
giften-lezingen	" 991,49	Nieuwjaarswensen en porto	" 1.304,88
Rente	" 882,--	Kantoorbenodigdheden en onderhoud	" 249,50
Subsidie Gemeente Woudenberg	" 1.840,-	Kosten bodemonderzoek	" 132,40
Subsidie huisvesting Gemeente W'berg	" 163,07	Bankkosten	" 889,85
Van reserue excursies		Foto- en diamateriaal	" 501,57
		Assuranties	" 809,58
		Alarminstallatie-abonnement en onderhoud	" 582,--
		Contributies en abonnementen	" 759,21
		Porti en telefoon	" 543,45
		Representatiekosten	" 1.840,--
		Huisvestingskosten	" 254,50
		Toevoeging verzameling Naar reserves	" 3.155,82
Totaal	<u>f 23.253,31</u>	Totaal	<u>f 23.253,31</u>

In 1810 wordt, naar Frans model, het ambt van "maire" ingesteld. Hendrik Lagerwey komt daarvoor niet in aanmerking, hij wordt gepasseerd en benoemd wordt Dirk Voskuyl; deze sterft of treedt af en dan wordt door de Onderprefect Baron Snouckaert van Schauburg te Amersfoort aan Hendrik Lagerwey verzocht om "provisioneel" de functie van Maire op zich te nemen. Of Lagerwey dit gedaan heeft heb ik niet gevonden. Maar in 1813 blijkt Louis Bols de functie van maire te bekleden. Dr. De Beaufort maakt in zijn genoemd werk nog melding van de minder fraaie gedragingen van Bols ten aanzien van zijn vrouw, die bij haar schoonmoeder, de Wed-Bols-de Gruyter op Groenewoude woonachtig was. Deze affaire speelt zich af in de nazomer van 1832.

Na het vertrek van de maire Bols kwam er, zoals reeds vermeld, een voorlopige opvolger. Inmiddels was de Prins van Oranje, te Scheveningen geland en werd hij ingehuldigd als Souverein Vorst. Nederland was weer vrij, geen Franse overheersing meer. De functie van Schout wordt weer ingevoerd, maar wie er aangesteld werd is niet bekend. Wel blijkt, dat Hendrik Lagerwey Mzn bij Koninklijk Besluit van 18 januari 1818, nr. 56, tot schout van Woudenberg en Geerestein werd benoemd. En bij Koninklijk besluit van 9 augustus 1825 werd hij vervolgens burgemeester van Woudenberg. Zijn zoon volgt hem in 1836 op.

Welke families speelden een rol in het bestuur?

Wij lezen onder de leden van het gerecht weinig bekende Woudenbergse familienamen, althans naar onze huidige mening. Moesbergen is eigenlijk de enige en dan ook de naam Lagerwey. In de jaren 1832-1850, als krachtens het reglement op het bestuur ten plattelande de gemeenteraad is gaan functioneren, zien wij wederom de Lagerwey's en ook meer bekende namen. Zoals reeds vermeld is in deze periode H. Lagerwey burgemeester, na zijn overlijden in 1835 volgt zijn zoon Matthijs hem op. Assessoren (tegenwoordig wethouders) zijn A. Koudijs, Gerrit van Maanen,

K. Veenendaal, E. van Maanen en Evert van Egdome. Raadsleden zijn: E. Donkersteeg, Adrianus van Es, Pieter van Es, Matthijs de Bree, Cornelis Wolswinkel, A. Druijff, K. Veenendaal, H. van Reenen, G. Koller, Gosen van der Pol, H. Verhoef, J.G. van Egdome en Gerrit ter Maaten. Het zal duidelijk zijn, dat deze personen niet allemaal tegelijk in de raad zaten. Zij losten elkander af, na overlijden of bedanken.

De assessoren werden in die tijd door de Commissaris des Konings benoemd, op een voordracht van drie personen door de gemeenteraad in te dienen. De raadsleden werden evenmin gekozen, maar benoemd door Gedeputeerde Staten.

De gemeentebode werd benoemd door de ambachtsheer. In 1840 werd Korstiaan van Ginkel in de plaats van de overleden Albertus van Heeteren door de ambachtsheer benoemd. Hij legde de eed in de vergadering van de gemeenteraad af. Kors van Ginkel was ook kastelein en aangezien de waag bij hem in de schuur was, tevens waagmeester.

De gemeentewaag

Die waag was er niet altijd geweest. In 1842 besloot de gemeenteraad tot het oprichten van een waag "voor den alhier gebouwd wordende tabak als voor andere zaken in den handel voorkomende". Gebleken was, dat het gemeentebestuur in de gelegenheid was voor een billijke prijs schalen, een balans, een pers en gewichten aan te schaffen "waartoe", aldus het raadsbesluit, "omstreeks f 150,- zal worden vereist". De raad overweegt, dat deze soms moeilijk in één jaar door de inwoners is op te brengen, aangezien zij reeds genoeg zijn bezwaard. Verder wordt nog overwogen, dat uit de opbrengst van de waag niet alleen de interest van het benodigde kapitaal, maar ook nog een matige som ter jaarlijkse aflossing kan worden gevonden buiten bezwaar van de gemeentekas, aldus de bewoordingen van het raadsbesluit. Dit besluit had de goedkeuring van de Edele Groot Achtbare Heeren Gedeputeerde Staten van Utrecht nodig. De raad verzoekt gemachtigd te mogen worden tot het 'negotiëren' van het vereiste kapitaal van honderd vijftig

gulden, met jaarlijkse aflossing van vijftig gulden of "zoveel meerder de gemeentekas mogt gedoogen". Tenslotte heeft, na gedane rondvraag, het lid van de raad Klaas Veenendaal zich bereid verklaard tot de voorschieting van de gezegde soms van f 150,- onder de genoemde aflossing, tegen 4%. Dit laatste verkrijgt de hogere goedkeuring niet. Tengevolge van een opmerking van Gedeputeerde Staten, wordt voorgesteld de gelden ten bedrage van f 200,- uit de Spaarbank te lichten. En dat wordt dan wel goedgekeurd.

Hier blijkt, dat men zich in die tijd nog bezig hield met de tabaksteelt.

Dat blijkt ook uit een oproep van het gemeentebestuur, via de preekstoel, om gelden bijeen te brengen ter leniging van de moeilijke omstandigheden die een gevolg waren van een mislukte aardappelooft in 1845. In dat jaar wordt evenwel melding gemaakt van een goede tabaksooft.

In de volgende vergadering van de raad wordt besloten de ingezetenen dank te brengen voor de ontvangen giften, zonder de opbrengst te vermelden, en de nalatigen alsnog uit te nodigen een gift te schenken.

Volksgezondheid

Een besluit in het belang van de volksgezondheid werd op 28 september 1843 door de gemeenteraad genomen. Voortaan is het verboden het brood met de voeten te kneden.

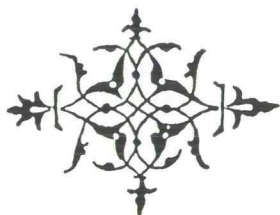
Hoog bezoek

Vroeger werden de gemeenten ook af en toe vereerd met hoog bezoek. Koning Willem II bezocht Woudenberg in 1841. En in augustus 1852 bezoekt de Commissaris des Konings de gemeente. Punten van overleg zijn: de Grift, de Lunterse Beek en de wens om Scherpenzeel bij de provincie Utrecht te voegen.

Voorzittersshamer en bodebus

Bij besluit van 25 juni 1863 besloot de gemeenteraad twee schenkingen te aanvaarden. Deze waren gedaan door Jhr. H.W.C. Hooft, die een fraaie ebbenhouten voorzittersshamer schonk, welke voorzien was van een zilveren plaat, waarop het gemeentewapen. Voor de gemeentebode schonk de Heer Hooft een bode-onderscheidingsteken, ook wel bode-bus genoemd.

Het ambtsteken voor de burgemeester, bestaande uit een zilveren keten en een penning, met aan de ene zijde het wapen van het Rijk en aan de andere zijde het gemeentewapen, zal waarschijnlijk door de gemeente zijn aangeschaft en bekostigd. Dit geschiedde in de meeste gemeenten na de inwerkingtreding van de gemeentewet van 1851.

-wordt vervolgd-

Bestuurssamenstelling

Aan het begin van het verslagjaar heeft de heer **Johan Timmer** het bestuur verlaten na jaren van actieve dienst. Voor hetgeen hij heeft betekend voor Oud Woudenberg verwijs ik u naar Mededelingenblad nr. 49.

Op 8 februari 1996 is onverwacht overleden de heer **Jan van Lambalgen**, secretaris van onze stichting. Vele jaren was hij met grote inzet en ijver bezig met het werk van Oud Woudenberg en heeft hij veel mogen betekenen. In het 'In memoriam' heeft onze voorzitter geschreven over zijn bijzondere betrokkenheid bij het werk van Oud Woudenberg.

In verband met bovenstaande vacatures zijn tot het bestuur toegetreden de heren **W. Berentsen** en **P.D. de Kruif**.

Het bestuur ziet er nu als volgt uit:

- * **H.G. Moesbergen** - voorzitter
- * **P.D. de Kruif** - 1e secretaris
- * **H. Wildschut** - penningmeester
- * **H. Schouten** - vice voorzitter
- * **W. Berentsen** - 2e secretaris (coördinatie Mededelingenblad)
- * **W.C. Kok** - donateursadministratie
- * **Mevr. J.H. Blokhuis**
- * **M.J. Hendrikse**
- * **Th. van Straalen**
- * **W. van der Wiel**

Erebestuursleden

Op 21 mei 1996 is overleden ons erebestuurslid de heer **Gijsbert Moesbergen**. De erebestuursleden van de stichting Oud Woudenberg die wij u hier mogen noemen zijn de heren **C.J. van Ekris**, **K.C. van Lunteren** en **C. Wolswinkel**. Een waardering voor hun bijzondere inzet in het verleden.

Gastdames

We melden dankbaar de medewerking van de dames W. Floor-Vaarkamp en H. de Kruif-Versteeg. In het bijzonder tijdens de openingsuren van de Oudheidkamer treden zij op als gastvrouw van Oud Woudenberg. Met veel dank voor deze belangeloze dienst.

Bestuursvergaderingen

Vier keer zijn we in het verslagjaar als bestuur bijeen geweest. Op iedere vergadering komen de verslagen van de werkgroepen aan de orde, alsmede dat van de penningmeester. De werkzaamheden worden over de bestuursleden verdeeld naar ieders gave en belangstelling.

Activiteiten en Werkgroepen

Publiciteit:

Zitting in deze werkgroep hebben de bestuursleden W. Berentsen, H. Schouten en Th. van Straalen. Verder de gemeentearchivaris de heer A.T.M. Reichgelt, vanuit het onderwijs de heer P.R. Haring en de heer G.D. Marringa als coördinator. Men werkt aan het Mededelingenblad, de Klappermannen en de Woudenbergse Cahiers. Streven is tenminste één maal per jaar een Klapperman te laten verschijnen. Diverse vrijwilligers zijn dienstbaar bij het leveren van bijdragen voor publicaties, het maken van foto's, dia's en video-opnamen. Met het laatste genoemde zijn vooral actief de heren D.A. Voogd en B.A. Bouwmeester. In het verslagjaar ontvingen de donateurs vier maal het Mededelingenblad en een Klapperman.

Veldnamen:

De werkgroep bestaat uit de bestuursleden M.J. Hendrikse, Th. van Straalen en W. van der Wiel. Daarnaast is de heer P. Frei bij dit werk betrokken en zal één en ander verder coördineren.

Archeologie:

De bestuursleden M.J. Hendrikse en W. van der Wiel in deze werkgroep hebben assistentie van de heer D.A. Eilander, die zich met name bezig houdt met bodemonderzoek.

Oudheidkamer:

Voor de Oudheidkamer zijn verantwoordelijk de bestuursleden H. Schouten (beheerder), Mw. J.H. Blokhuis, Th. van Straalen en W. van der Wiel. De volgende taken behoren hen toe:

- * Ontvangen van bezoekers
- * Nieuwe aanwinsten en geschenken registreren
- * Van tijd tot tijd exposities organiseren
- * Bibliotheekbeheer
- * Beheer van het foto/dia-archief

In het verslagjaar werd de bibliotheek uitgebreid met het boek over wijlen de heer W.H. de Beaufort. Dit werd ons officiëel overhandigd tijdens een bijkomst op het landgoed 't Noordhout te Maarn in aanwezigheid van o.a. de Commissaris van de Koningin in Utrecht.

Tijdens de openstelling van de Oudheidkamer worden zij bijgestaan door de voornoemde gastdames. Mevr. Blokhuis, de heer Hendrikse ordenen regelmatig, tezamen met voorzitter Moesbergen, het oude fotomateriaal en maken dit eventueel ook geschikt voor expositie.

Openstelling Oudheidkamer

Iedere tweede vrijdag van de maand is de Oudheidkamer aan de Schans 20 geopend voor bezoek van 19.00 - 20.30 uur. Het blijkt in een behoefte te voorzien. Bezoek buiten deze tijden is mogelijk na afspraak met één van de bestuursleden Moesbergen, Blokhuis of Van Straalen.

Jaarlijkse uitstapje

Met twee bussen van de fa. Van Vlastuin hebben donateurs op woensdag 18 september hun jaarlijkse uitstapje gemaakt. Doel van deze dag was een bezoek aan de steden Oudewater en Gouda. Het was een dag waarop historie en ontmoeting centraal stond en derhalve door velen als zeer geslaagd is ervaren.

Donateursavond

Op 14 november was er de jaarlijks donateursavond in Hotel Schimmel. Er werden dia's van oude foto's vertoond waarop

vooral te zien waren (groepen van) personen uit het verleden van Woudenberg. Ook nu weer trok het een volle zaal en we stellen dankbaar vast dat deze avonden in een behoefte voorzien en de onderlinge ontmoeting bevorderen.

Tenslotte...

Het jaar 1996 was voor de Stichting Oud Woudenberg een jaar van enerzijds afscheid moeten nemen van (ere)bestuursleden die ons zijn ontvallen en een jaar van aantreden van nieuwe bestuursleden. Ook een jaar waarin de werkzaamheden zijn voortgezet en van uitzien naar nieuwe mogelijkheden om de historie van ons aller Woudenberg levendig te houden. Wij blijven als altijd open staan voor uw ideeën en suggesties ten aanzien van Oud Woudenberg.

P.D. de Kruif, secretaris

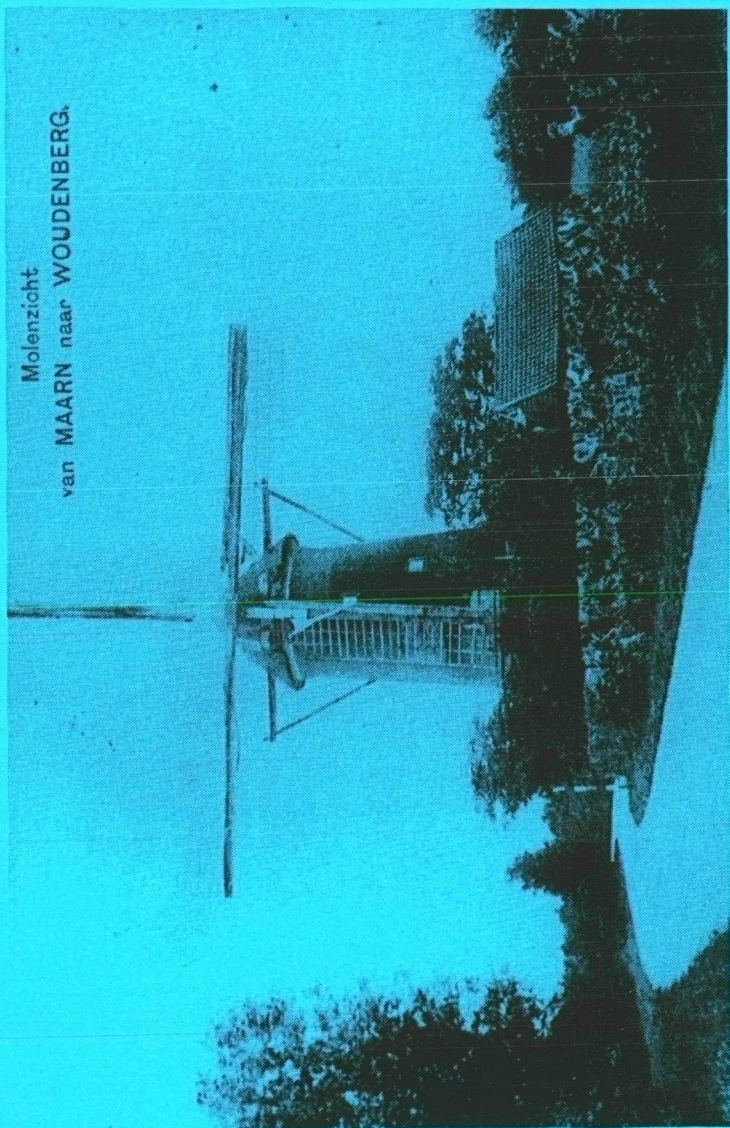
NIEUWE DONATEURS

T. Wit, Zeisterweg 68, 3931 MG Woudenberg
T.B. Aalbers, Van Beeklaan 18, 3931 WB Woudenberg
J. van Appeldoorn, Parallelweg 8A, 3931 MT Woudenberg
W.H. van Essen, Geeresteinselaan 4, 3931 JC Woudenberg
A. Kooij, Jan Steenlaan 7, 3931 LA Woudenberg
A.J. Kolkena-Schiffer, Stationsweg Oost 205, 3931 EP
Woudenberg
C.H.J.M. Paschedag, Voorstraat 49, 3931 HC Woudenberg
F. Schilperoort, Tabaksland 16, 3931 RT Woudenberg
A. Stuivenberg, Pr. Mauritslaan 9, 3931 KD Woudenberg
G.K.O. Velker, Ter Maatenlaan 17, 3931 WE Woudenberg
E.J. Schoon, De Kolk 3, 3931 WN Woudenberg
T. van Loenen, Ekris 92, 3931 PX Woudenberg

Het totaal aantal donateurs per 2 september 1997 bedraagt 641.

W. Kok

Molenzicht
van MAARN naar WOUDEBERG.

Molen "De Liefde" aan de Maarsbergseweg.
Op de voorgrond een tabaksschuur.

